MAASEUDUN TULEVAISUUS
Maa- ja metsätaloustuottajajärjestön äänenkannattaja – Perustettu 1916

Päätoimittaja
Lauri Kontro
Toimituspäälliköt
Jussi Martikainen
Tiina Taipale

Kuntien taloustilanteeseen ei ole luvassa helpotusta lähiaikoina. **KALEVA PÄÄKIRJOITUKSESSA**

Ruuan tuotanto on kansallinen kysymys

Maailman väkimäärän kasvaessa kysymys ruokaturvasta nousee nykyistäkin vahvemmin esiin. Yltäkylläisyyden keskellä ruokaturvasta puhuminen ei ole muodikasta. Kuitenkin noin miljardille ihmiselle se on enemmän kuin ajankohtaista.

Maailman väkiluvun ennakoidaan kasvavan vuoteen 2050 mennessä yli yhdeksän miljardin. Ruuan tuotannon pitäisi kasvaa siihen mennessä 50 prosenttia.

Muun muassa Euroopan parlamentin maatalousvaliokunnan puheenjohtaja Paolo De Castro moitti viime keväänä EU-komissiota ruokaturvan unohtamisesta cap-uudistuksen yhteydessä. Hänen mielestään isoin kysymys koko maailman tulevaisuuden kannalta on, miten voimme tuottaa enemmän ruokaa.

De Castro ennakoi, että ruokaturvaan joudutaan EU:ssakin palamaan muutaman vuoden kuluttua.

Jokaisessa maassa, jossa siihen on mahdollisuus, pyritään huolehtimaan siitä, että ruokaa tuotetaan vähintäänkin oman maan väestön tarpeisiin. Osin tästä syystä ruuan tuotantoa myös tuetaan lähes kaikissa teollisuusmaissa. Tuen avulla myös pidetään ruuan hinta alhaisempana. Eniten maataloutta tukevat Norja, Sveitsi, Japani, Korea ja Islanti.

Euroopan unionin tulevasta yhteisestä maatalouspolitiikasta (cap) ja sen uudistuksesta päätettiin viikko sitten. Seuraavaksi ovat vuorossa Suomen ja EU-komission väliset neuvottelut kansallisista maataloustuista. Neuvotteluista on ennakoitu vaikeita, koska lähtökohtaisesti Suomi ja komissio ovat olleet eri mieltä Etelä-Suomen maataloutta koskevan 141-tuen perustasta.

Komissio pitää tiukasti kiinni siitä, että 141-tuki on väliaikainen ja aleneva. Suomen kanta on ollut, etteivät viljelyolot ole muuttuneet Suomen EU-jäsenyyden aikana. Tuki on kuitenkin vuosien saatossa pienentynyt huomattavasti. Tänä vuonna tuki on 63 miljoonaa euroa kun se vielä vuonna 2000 oli 139 miljoonaa euroa.

Suomen EU-jäsenyyden aikana maataloudesta on tullut aikaisempaa selvemmin yhteinen asia. On erittäin tärkeää, että Suomessa on mahdollisimman laaja yksimielisyys siitä, miten kansallista maatalouspolitiikkaa hoidetaan. Yksimielisyys antaa suomalaisille neuvottelijoille tukevan selkänojan neuvotteluissa komission kanssa.

MTK:n valtuuskunnan puheenjohtaja Tommi Lunttila ja liittojen puheenjohtajat tapasivat pääministeri Jyrki Kataisen perjantaina.

Onkin valitettavaa, ettei maa- ja metsätalousministeriön ja tuottajajärjestöjen välisissä neuvotteluissa päästy yksimielisyyteen Suomen tavoitteista. MTK:n mielestä hallitus on lähdössä neuvotteluihin liian pienin tavoittein ja valmiiksi luovuttaneena. Tuottajien mukaan hallitus on romuttamassa koko 141-tuen.

Ministeriön suunnitelmissa on luopua vuodesta 2015 lähtien kansallisesta 141-tuesta naudanlihan- ja maidon tuotannossa ja siirtää tuki kokonaan capin piiriin. Leikkauslistalla ovat myös Etelä-Suomen sika- ja siipikarjatuki.

141-tukien siirtäminen EU:n yhteisen maatalouspolitiikan piiriin ei kuitenkaan lisää Suomen EU:lta saamaa rahamäärää, vaan uusi tukimuoto rahoitetaan muista maataloustuista. Valmiiksi taloudellisesti ahtaalla olevien tuottajien talous ei kestä uusia leikkauksia. MTK onkin vedonnut suoraan kaikkiin ministereihin, että hallitus vielä pohtisi Suomen neuvottelutavoitteita.

EU:n yhteisen maatalouspolitiikan aikana kansallinen päätösvalta ja keinot ovat kaventunut lähes olemattomiin, mutta näistä pienistäkin mahdollisuuksista on pidettävä tiukasti kiinni.

Kukaan muu ei etujamme aja, ellemme me itse sitä tee. Oman ruuantuotannon turvaaminen on EU-aikanakin yhteinen kansallinen kysymys.

Yksimielisyys antaa selkänojan neuvotteluissa komission kanssa.

Hirvijahti alkaa

Metsästyksen jokavuotinen suurtapahtuma, hirvijahti alkoi lauantaina. Riistakeskus on myöntänyt tänä vuonna runsaat 30 000 pyyntilupaa. Niillä ammuttaneen noin 40 000 hirveä.

Hirviä on tällä hetkellä vähemmän kuin pitkään aikaan. Viime vuosien tehopyynti on vaikuttanut kantaan voimakkaasti. Siitä johtuen myös kaadettavien hirvien määrä jää tänä vuonna melko alhaiseksi.

Kun hirvijahti alkaa, liikenteessä on syytä olla entistäkin varovaisempi. Jahti lisää väistämättä hirvien liikkeitä teiden yli, jolloin vaaratilanteita voi syntyä. Maanteillä olevat hirvimerkit kannattaa ottaa tosissaan, niitä ei ole pystytetty turhan takia.

Hirvijahti on välttämätön asia, koska kanta on pidettävä säädetyllä tasolla. Jahti on kuitenkin myös sosiaalinen tapahtuma, joka tuo maaseudulle elämää. Yhteisjahdit ja peijaiset luovat sosiaalista yhteenkuuluvuutta ja tuovat metsästäjät ja maanomistajat yhteen. Jahti on osa yhteistä pohjoismaista kulttuuriperintöämme.

Hirvi on maukasta ja hyvää riistaa, jota kannattaa pyytää, vaikkei aina saisikaan. Hirvi tuottaa toisaalta myös vahinkoja, varsinkin nuorissa istutusmetsissä. Hirvituhoja on pyritty vähentämään suuntaamalla pyyntiä tihentymäalueille. Näyttää siltä, että tässä politiikassa on onnistuttu suhteellisen hyvin.

Oranssiliiviset miehet ja naiset metsissä ovat lähiviikkoina tavallinen näky. Myös muiden metsässä liikkujien kannattaa muistaa näkyvyys. Oranssi lakki jokaisen maastossa liikkuvan päässä on yhtä tärkeä turvallisuusväline kuin on heiluva heijastin pimeällä tiellä.

VIERASYLIÖ

Ovatko muuntogeeniset kasvit suuri uhka vai mahdollisuus?

Geenitekniikka osana ruuantuotantoa on asia, joka herättää paljon kiivasta keskustelua. Kannanotot sen hyödyistä ja haitoista vaihtelevat laidasta laitaan.

Geenitekniikan puolestapuhujat uskovat, että geenejä siirtelemällä voidaan tuottaa tulevaisuudessa enemmän, ravitsevampaa ja paremmin säilyvää ruokaa. Lisäksi uudesta tekniikasta uskotaan olevan apua maapallon ympäristökuorman pienentämisessä.

Geenitekniikkaan kriittisesti suhtautuvat korostavat puolestaan sitä, ettei muunneltujen geenien pitkäaikaisista ympäristö- ja terveysvaikutuksista ole vielä tarpeeksi tietoa. Monet pitävätkin geenitekniikkaa hyvin pelottavana – eräänlaisena kauhukuvana ”uudesta uljaasta maailmasta”.

Hyödyt katoavat elintarvikeketjuun

Julkinen keskustelu gm-ruuasta onkin valitettavan usein jyrkän polarisoitunutta. Sille on tyypillistä uuden tekniikan esittäminen ehdottoman hyvänä tai pahana. Todelliset vaihtoehdot eivät kuitenkaan liene koko maatalouden muuttuminen muuntogeeniseksi tai kaikkien gm-kasvien kieltäminen.

Geenitekniikan käyttöönotto kasvintuotannossa sisältää luonnollisesti omat riskinsä. Jotkut riskeistä voivat olla jopa vakavia. Mutta samat riskit koskevat kaikkea viljelyä ja kasvinjalostusta.

Geenitekniikan kuten muidenkin teknologioiden riskejä arvioitaessa täytyykin asettaa vaihtoehdot vastakkain ja pohtia, mitä riskejä niihin kuhunkin sisältyy. Ja mitä riskejä otamme, jos hylkäämme uuden teknologian?

Maataloustuottajien kannalta gm-lajikkeet ovat tuotantopanoksia, joiden käyttö kannattaa, jos sato syntyy pienemmin kustannuksin tai siitä saatava hinta on korkeampi. Yhdysvalloissa saatujen kokemusten valossa gm-kasvien viljely on johtanut 5–20 prosenttia parempaan tuottavuuteen.

Gm-kasvien viljely on johtanut muun muassa merkittäviin sadonlisäyksiin sekä monissa tapauksissa myös torjunta-aineiden käytön vähenemiseen ja sitä kautta tuotannon yksikkökustannusten alentumiseen.

Lyhyellä aikavälillä uuden tekniikan aikaisin omaksuvilla viljelijöillä on mahdollisuus hyötyä kasvaneista voitoista jonkin aikaa. Kunnes muut viljelijät seuraavat heitä.

Pitkällä aikajänteellä parantuneen tuottavuuden vaikutukset valuvat yleensä elintarvikeketjun muihin portaisiin.

Kuluttajat, jotka äänestävät euroillaan, ratkaisevat lopulta gm-ruuan kohtalon.

Tuottajien asema ei ole vahva

Huolestumista gm-kasvien viljelyssä on herättänyt maanviljelijän joutuminen liian sitoutuneeseen asemaan panosteollisuuden nähden, koska geenitekniikan sovelluksia kehittävälle teollisuudelle on tyypillistä tarvittavien tutkimus- ja kehityspanosten suuruus ja kasvava keskittyminen.

Suuret maatalouskemian yritykset, jotka investoivat kasvibiotekniikkaan, ostavat kasvinjalostusyrityksiä taatakseen hyvän jalostusmateriaalin saannin.

Näin on tapahtunut erityisesti geeniteknologian pioneerimaassa, Yhdysvalloissa. Esimerkiksi kemianteollisuuden jätin Monsanton geenitekniikalla muunnettu geenisoija on kehitetty kestämään kehittäjänsä itse tuottamaa rikkakasvihävitettä (glyfosaattia).

Maatalouskemikaalien, geenitekniikan sekä siementuotannon kehitystyön ja kaupan välille on siten syntynyt hyvin kiinteä riippuvuussuhde. Maataloustuottajien neuvotteluasema ei ole tässä ”geeniteollisessa kompleksissa” kovinkaan vahva.

Gm-elintarvikkeiden vastustus Euroopassa on toisaalta saanut aikaan, että EU on jäänyt täysin jälkeen geenitekniikan hyödyntämisessä ja tutkimuksessa.

Gm-lajikkeiden viljelyn lisääntyessä muualla, niihin liittyvä tuottavuuden parantuminen heikentääkin eurooppalaisen ja suomalaisen maatalouden kilpailukykyä. Tätä taustaa vasten on tuottajien edun mukaista, että saatavilla olisi myös Suomessa menestyviä gm-lajikkeita.

Kuluttajat ratkaisevat

Geenisiirtojen vaatimat suuret tutkimuspanostukset ja Suomen erityiset viljelyolot huomioon ottaen on todennäköistä, etteivät suuret monikansalliset yritykset lähde kehittämään Suomen pohjoiseen ilmastoon ja pienille markkinoille suunnattuja lajikkeita. Suomessa viljeltävät gm-lajikkeet on jalostettava kotimaisen tutkimus- ja kehitystyön tuloksina.

Kuluttajat, jotka äänestävät euroillaan, ratkaisevat lopulta gm-ruuan kohtalon.

Gm-ruuan käyttöönotto epäilyttää kuluttajia, koska uuden tekniikan vaikutuksista tuotteiden turvallisuuteen tai ympäristöön ei ole aiempaa kokemusta ja gm-ruoka koetaan jotenkin ”epäluonnolliseksi.”

Usein keskustelussa unohtuu, että mikään nykyisinkään viljeltävä kasvi ei ole erityisen ”luonnollinen”, vaan pitkän jalostusprosessin tulos.

Ihminen on ehtinyt häiritä geenien toimintaa jo pitkään muun muassa mutaatiojalostuksen keinoin, eikä kaupasta saa hedelmää tai vihannesta, jonka geenejä ei olisi sorkittu. Nykyisten viljelykasvien lajikkeet eivät pystyisi enää selviämään luonnossa, vaan tulevat toimeen vain ”ihmiskäden hoidossa”.

Gm-kasvien parempi tuottavuus voi aikanaan alentaa eräiden elintarviketeollisuuden käyttämien raaka-aineiden hintoja.

Parantuneen tuottavuuden vaikutukset elintarvikkeiden hintoihin jäävät kuitenkin todennäköisesti varsin pieniksi, koska useimmissa elintarvikkeissa raaka-aineen osuus kuluttajahinnasta on vähäinen.

JYRKI NIEMI

Kirjoittaja on maatalouspolitiikan professori Maa- ja elintarviketalouden tutkimuskeskuksessa (MTT).

RAHIKAINEN

LEHTIKATSAUS

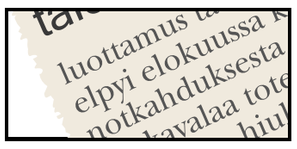

Lähipalveluja etäyhteyksinä

Maakuntajohtaja **Asko Peltola** tarkastelee kolumnissaan **Ilkassa** etäyhteyksiä lähipalvelujen korvaajana. Videoyhteyksiä kokeiltiin Etelä-Pohjanmaalla ja Keski-Suomessa.

”Kunnat perustelevat mukaantuloaan kansalaisten yhdenvertaisuudella. Palveluita on saatu lähemmäksi kuntalaisia, jopa entistä monipuolisempina.”

”Etäpalvelupilotti on päässyt alun epäluuloista ja peloista sekä teknisistä ongelmista on päästy toimiviin yhteyksiin. Kunnan yhteispalvelupisteessä asiakas on saanut tarvitsemansa palvelun.

Tekniikkaa ei kuitenkaan saa yli-ihannoida. Kaikki ihmiset eivät voi tai halua käyttää nettiä ja sähköisiä yhteyksiä palveluissaan. Jos virkamiehen asioille ei lähietäisyydellä pääse, on huolehdittava, että on paikkoja, mistä se onnistuu.

Ja paljon on parannettavaakin. Läheskään kaikkialle ei ole vielä kunnolla toimivia tietoliikenneyhteyksiä.

Myös kustannukset huolettavat. Onko valtio tässäkin asiassa siirtämässä vastuuta palveluista kuntien harteille? Mukaan tarvitaan lisää valtionhallinnon toimijoita. Ajanvarausjärjestelmiä on parannettava. Liikkuvia lupapalveluitakin pitää kehittää.”

Vapaakauppa avaa pk-ovia

Helsingin Sanomat kirjoittaa Euroopan Unionin ja Yhdysvaltojen välisistä vapaakaupan neuvotteluista. Sopimus on lähitulevaisuuden vaikeimpia mutta tärkeimpiä EU-hankkeita.

”Yksi syy on pienten ja keskikokoisten yritysten vientimahdollisuuksien kohentaminen. Pk-yrityksille Yhdysvaltain markkinat pysyvät usein kiinni, koska yrityksillä ole resursseja noudattaa tuotemääräyksiä ja säännöksiä. Jos sääntely yhtenäistyy, vienti Yhdysvaltoihin helpottuu.”

”Suomessa ja EU:ssa kauppaneuvottelut on otettu vastaan yllättävän innostuneesti. Huolta aiheuttavat lähinnä maatalouteen ja julkisiin palveluihin liittyvät kysymykset. Kiistakysymyksiä pitää luonnollisesti vahtia, mutta kauppasopimuksen arvoa ne eivät kyseenalaista.”

KOLUMNI: NIKLAS HOLMBERG

Olisiko aika päästää EU metsiin?

EU ja metsät ovat täyttäneet syksyn aikana monta otsikkoa.

Runsas viikko sitten EU-komissio julkaisi uuden metsästrategian. Biomassan kestävyyskriteerejä koskevaa esitystä taas on Suomessa odotettu pelonsekaisin tuntein.

Moni on ihmetellyt, mitä EU metsässä tekee, kun metsäpolitiikka kerran kuuluu jäsenmaiden toimivaltaan.

Vaikka metsäpolitiikasta ei unionin perustamissopimuksissa puhuta mitään, on EU:n lainsäädäntö koskettanut metsiä jo pitkään.

Lintudirektiivin (1979) ja luontodirektiivin (1992) perusteella Suomenkin metsistä iso osa kuuluu tiukasti suojeltuihin Natura 2000-alueisiin.

2010 hyväksytty puutavara-asetus taas kieltää laittomasti hakattujen puutuotteiden myynnin EU-markkinoilla.

Viimeisimmät sääntelyehdotukset kiertävät metsiin ilmasto- ja energiapolitiikan kautta.

Kaiken taustalla ovat EU-maiden johtajien 2007 hyväksymät uusiutuvan energian tavoitteet. Alussa bioenergian ihmelääke kelpasi kaikille, etenkin ympäristöväelle.

Voi kysyä, kuinka hyvin metsäpolitiikan siilipuolustus on tehonnut?

niklas.holmberg@maaseuduntulevaisuus.fi

Ei kestänyt kauaa, kun ratkaisusta tulikin ongelma. Palmuöljy tuhoaa sademetsiä, bioetanoli lisää päästöjä. Puupelletit hävittävät ikimetsiä.

Kun kaikki mahdolliset epäsuorat ilmastovaikutukset lasketaan ympäristöjärjestöjen kaavojen mukaan, päädytään siihen, että päästöjen kannalta onkin parempi polttaa öljyä ja kivihiiltä.

Biomassan kestävyyskriteerejä koskeva esitys pyörii edelleen komission sisäisessä käsittelyssä. Kuuleman mukaan kiistellyn ehdotuksen kohtalo on nyt puheenjohtaja Barroson käsissä.

Suomessa keskustelu on ollut aika railakasta.

Kriteerejä on verrattu kustannuksiltaan rikkidirektiiviin ja niiden on väitetty kieltävän saunapuiden polton. Ainakin ehdotusta on pidetty räikeänä yksityisen omistusoikeuden loukkauksena.

Kansainvälisessä mediassa näkökulma on ollut päinvastainen. Komissiosta vuotanutta esitystä on arvosteltu liian löysäksi, koska se ei ota huomioon metsien hakkuista syntyviä päästöjä.

Vuotaneessa esitysluonnoksessa ei varsinaisesti kielletä mitään. Siinä vain määritellään, mikä puu lasketaan uusiutuvan energian tavoitteeseen ja mitä ei.

Suomessa lähes joka leimikosta päätyy jokin runko tai risu energiaksi. On siis aivan aiheellinen pelko, että puukauppaa tehdessään metsänomistajalla pitäisi olla kourassaan metsäsuunnitelma ja todistus kestävästä metsänhoidosta.

Se, koskisiko vaatimus todella jokaista tilaa tai kenties suurempaa aluetta, ei luonnoksesta käy ilmi.

Biomassakriteerien puolesta taas puhuu EU:ssa alkanut tuontibuumi. Esimerkiksi Englannissa vanhoja hiilivoimaloita muutetaan puupelleteillä lämpiäviksi, ja polttoaine tuodaan Amerikasta.

Jos polttopuuta kannattaa laivata USA:n eteläosista Britannian voimaloihin, tuodaan sitä kohta myös Suomeen.

Siksi on järkevää asettaa energiapuulle edes jonkinlaiset kriteerit.

Suomen ja Ruotsin tavoitteena on koko EU-ajan ollut pitää unioni poissa metsäasioista. Siilipuolustuksen on ajateltu parhaiten turvaavan metsäsektorin toimintaedellytykset.

Käytäntö on kuitenkin osoittanut, ettei metsiä tai metsäteollisuuden tuotteita voida mitenkään pitää unionin lainsäädännön ulottumattomissa.

Voi kysyä, kuinka toimiva strategia on ollut. Olisiko suomalainen edunvalvonta itse asiassa helpompaa, jos EU:lla olisi virallinen metsäpolitiikka?

Metsästrategian elinkeinomyönteiset painotukset ja biomassakriteerien takkuinen eteneminen osoittavat, että komission sisälläkin metsäasioista ajatellaan monella eri tavalla.

Ympäristö- ja ilmasto-osastoilla halutaan suojella, maatalousosastolla mietitään maaseudun elinkeinoja ja teollisuusosasto kuuntelee herkällä korvalla metsäteollisuuden toiveita.

Myös parlamentissa on valtava ero, käsitelläänkö esitystä ympäristö-, maatalous- vai teollisuusvaliokunnassa.

Maatalouskomissaari on sanonut suoraan, ettei voi puolustaa metsänomistajia, koska jäsenmaat eivät ole antaneet siihen valtuuksia.

Pahimmillaan metsäpolitiikan puuttuminen johtaa siihen, että jokaiselle puutuotteelle ja metsien käyttömuodolle kehitellään erilaisia vaatimuksia.

Olisikohan metsäalan aika kääntyä siilipuolustuksesta hyökkäysasentoon?